

SLOVENE velja

po pošti na vse strani Jugoslavije in v Ljubljani:

za celo leto naprej . K 240—
za pol leta 120—
za četrt leta 60—
za en mesec 20—

Za inozemstvo celoletno K 44—.

Sobotna izdaja:za celo leto K 40—
za inozemstvo 55—

SLOVENE

Inserati:

Enostolpna petlitratna (39 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat . . . po K 6—
poslana itd. . . po K 9—

Pri večjem naročilu popust.

Najmanjši oglas 59/9 mm K 15.

Izhaja vsak dan izvenredno ponedeljka in dneva po prazniku ob 3. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 5/III.
Rekopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 850 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 25.511, bohn.-buro. 7563.

Rekonstrukcija vlade.

Ljubljana, 18. julija.

Nobena sprememba v vladi v javnosti ni vzbudila tako malo zanimanja, kakor v soboto izvršena rekonstrukcija Pašičevega kabineta, o kateri tudi ni nobenega oficijelnega poročila. Celotno demisijsko železniškega ministra dr. Jankovića se je javnost bolj zanimala. Je pa tudi končno brezpomembno, če minister za agr. reformo Nikola Uzunović prevzame prometno ministrstvo in prepusti svoj dosednji portfelj Krsti Miletiću. Le dejstvo, da je prevzel ministrstvo policije, kakor nazivajo Srbi ministrstvo za notranje zadeve, Svetozar Pribičević in bo vodil ministrstvo za prosveto, namenjeno Ljubi Davidoviću, zasluži večjo pozornost, ker se s tem policajdemokratizem krepi. Imenovanje generala Milivoja Zečevića za ministra vojne in morarice pa pomeni odločen kurz »bele roke« v armadi.

V vladnih krogih samih se smatra izvršena rekonstrukcija Pašičevega kabineta za prehodno, dokler se ne skliče zpet skupščina. Tedaj se bo pokazalo, ali je sedanja vladna večina še delazmožna ali pa bo v nasprotnem slučaju vlada razpisala nove volitve. Položaj je za vlado nejasen predvsem radi spora v Jugoslovanski muslimanski organizaciji. Na sarajevskem posvetu centralnega odbora Jugoslov. muslimanske organizacije pretekli petek in soboto se je sicer dosegel sporazum med opozicijsko skupino dr. Mehmeda Spahije in vladno skupino Maglajlić-Korkut ter ustaneta v vladi dr. Spaho in Karamehmedović, vendar nosi ta sporazum na sebi pečat začasnosti. Sporazum se je dosegel le na ta način, da se je končna rešitev prepornih vprašanj odgodila na glavno skupščino, ki se mora sklicati koncem septembra ali najkasneje do 10. oktobra.

V demokratskem časopisju se pojavlja bojazen, da bi g. Pašića utegnil zamenjati g. Stojan Protić, ki da snuje novo koalicijsko za revizijo ustave. Nam se zdi, da je ta strah brezpredmeten ali vsaj prezgoden. Saj ni verjetno, da bi pred novimi volitvami mogla nastati kaka povsem nova konstelacija. Pašić še nikdar ni pustil vlade iz rok prostovoljno ali odstopil mesto drugemu, močnejšemu, demokratije pa so z njim lahko prav zadovoljni; muslimanov kljub sporu ne bo težko obdržati v vladi do novih volitev, ker v praksi nikdar niso bili toliko načelni politiki, kakor oportunisti. Del radikalnega kluba bi pač utegnil biti za sestavo nove kombinacije, pa tudi pri radikalnih uči izkušnja, da je močan v njihovem klubu le tisti, ki vodi vladno krmilo. Zato je zelo verjetno, da do bodočih volitev ne bo v Pašičevem kabinetu nobene bistvene spremembe, razen v slučaju, da bi želja po vodstvu volitev predčasno razbila radikalno-demokratsko koalicijsko, ki je že itak v konstituenti kazala močne razpoke.

Kvarnerska, dalmatinska in dinarska železnica.

Namenu zveze s Kvarnerom, z Dalmacijo in Bosno (ter dalje v smeri Dinarskega gorovja) odgovarja najbolj železniška zveza Črnomočje-Ogulin. Da bo Bosna dosegla zveza z Liko, je jasno, kakor tudi, da leži Ljubljana prav blizu državne meje in da ima naša država na severu in zahodu sovražnike. »Najkrajše zveze« kažejo na tuja središča; zgodovina pa nas uči, da so važnejša lastna središča. Ljubljana naj tako postane važno območje železniško križišče, kakor bi moralo Sarajevo postati železniško središče. — Pomorstvo in parobrodstvo zahteva sedaj našo največjo pozornost. S samo železniško zvezo z morjem ni naše gospodarstvo rešeno. Treba je v tem oziru potrebna s Hrvati. Konečno mora zmagati naša ljubezen do stvari. — Gozdarske šole je treba, ker gospodujejo v Idriji Italijani. Najprimernejše mesto za njo je v Črnomlju, ker ima Belokrajina veliko gozdov.

Besedilo konvencije med Jugoslavijo in Rumunijo.

Belgrad, 18. julija. Besedilo konvencije, ki ga objavljajo današnji belgrajski listi, slove:

»Trdno odločena, da vzdržita mir, ki je bil sklenjen za ceno tolikih žrtev, in mirovno stanje, stvorjeno s pogodbo, sklenjeno v Trianonu 4. junija leta 1920. med zavezniškimi in pridruženimi državami z ene in med Ogrsko z druge strani, in pa s pogodbo sklenjeno 27. novembra l. 1919. v Neuillyju na Seini med zavezniškimi in pridruženimi državami z ene in med Bolgarijo z druge strani, sta se zedinili Nj. Vel. kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev in Nj. Vel. kralj Rumunije, da zaključita defenzivno konvencijo. V to svrhu sta imenovala kot svoja polномоћна delegata Nj. Vel. kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev: gospoda Nikolo Pašića, predsednika Njegovega ministrskega sveta in Njegovega ministra vnanjih zadev, Nj. Vel. kralj Rumunije pa: gospoda Take Jonescu, Njegovega ministra vnanjih zadev, ki sta medseboj vzajemno pregledala svoja polномоћja in jih potrdila kot pravilna in sklenila naslednje točke:

1. V slučaju neizvzanega napada Ogrske ali Bolgarske ali obeh teh sil proti enemu izmed pogodbenikov z namenom, da izpremeni stanje, stvorjeno z mirovno pogodbo sklenjeno v Trianonu ali v Neuillyju,

ju, se zaveže drugi pogodbenik, da bo sodeloval v obrambi napadenega pogodbenika na način, kakor je to določeno v točki 2 te konvencije.

2. Strokovne pristojne oblasti kraljevine SHS in Rumunije bodo sporazumno določile v vojaški konvenciji, ki se mora zaključiti v najkrajšem času, vse potrebne odredbe za izvršitev te konvencije.

3. Nobeden izmed pogodbenikov ne more skleniti zveze s kako tretjo državo brez vednosti sopogodbenika.

4. V svrhu ohranitve miroljubnih svojih težej se obvezujeta obe vladi, da se sporazumevata v vseh vprašanjih vnanje politike, ki se tičejo njihovih odnošajev z Ogrsko in Bolgarijo.

5. Ta konvencija velja 2 leti od dneva ratifikacije. Po preteku te dobe ima vsak pogodbenik pravo odpovedi te konvencije. Konvencija pa ostane v veljavi še 6 mesecev po odpovedi.

6. Konvencija se da na znanje Ligi Narodov.

7. Konvencija bo ratificirana in ratifikacije se bodo izmenjale kakor hitro mogoče. Na tej podlagi so jo polномоћniki podpisali in popečatili.

Napisano v Belgradu v 2 izvodih 7. junija leta 1921. (Sledita podpisa gg. Pašića in Take Jonescu.)

Trgovska pogodba med češkoslovaško in Poljsko.

Praga, 18. julija. (Izv.) Na povabilo poljske vlade odpotuje češkoslovaški minister za trgovino Hotovec te dni v Varšavo

zaradmi natančnejših dogovorov s poljsko vlado glede sklepanja trgovinske pogodbe med obema državama.

Razorožitvena konferenca. — Francoski maršal proti razorožitvi.

Pariz, 17. julija. Komisija za razorožitev je določila delovni program za tri podkomisije, ki pričnejo jutri s svojim delom. Komisija bo pričetkom septembra v Ženevi proučila izid posvetovanj teh podkomisij. Na koncu seje je Viviani čestital komisiji ki dosedanjim izidom, ki kaže, da bo komisija srečno rešila nalogo, poverjeno ji od zveze narodov.

Pariz, 17. julija. Podkomisijam, ki jih je sestavila komisija za razorožitev, se bodo stavila nastopna vprašanja v proučevanje in poročanje: Prva podkomisija: 1. Zasebno izdelovanje municije in vojnega materiala; 2. promet z orožjem in municijo; 3. ustanovitve mednarodnega kontrolnega urada za promet z orožjem. Druga podkomisija: 1. Kontrolna pravica za razorožitev premaganih dežel; 2. medsebojna kontrola, in sicer ali z izmenjavo izjav med državami, ki so zastopane v razorožitveni komisiji, ali z medsebojnim proučevanjem iz-

jav, ki so predvidene v paktu. Tretja podkomisija: 1. Sedanje vojaške sile in predvojne vojaške sile posameznih držav; 2. sedanja finančna bremena in predvojna finančna bremena, ki izvirajo iz oboroževanja posameznih držav in 3. odredbe, s katerimi bi se ugotovili izdatki za oboroževanje po objavljenih vojaških proračunih posameznih držav. Ta komisija se sešane jutri.

Pariz, 18. julija. General Weygand je izjavil v interviewu, da je namen po predsedniku Hardingu sklicane konference prejet, da se rešijo vprašanja, ki se tičejo Tihiga oceana, kakor da bi se določil splošen načrt za razorožitev. Francija ne bo nikoli pričela z razorožitvijo, preden Nemčija ne bo popolnoma razorožena. Bivši sovražniki Francije so trdno odločeni na revanšo, ko se bo posrečilo odpraviti zavezniško kontrolo.

Ukrajinsko vprašanje.

Ker so se v zadnjem času v interesu slovanske vzajemnosti začeli kulturni stiki med jugoslovanskim katoliškim dijaštvom in zastopniki ukrajinske inteligence, je neki — e — smatral to za zadostni povod, da se ob tej priliki v »Slov. Narod« ne zaganja samo na običajni način v jugoslovanski »klerikalizem«, nego da na skrajno neokusen način napada ukrajinsko narodno gibanje sploh.

Ker smo — e — jevo trditev, da je klerikalizem ustvaril ukrajinsko vprašanje, primerno osmešili — drugega ne zasluži — se je zdaj zopet oglasil, češ, da on Ukrajino pozna. Soditi po njegovem odgovoru, pozna — e — Ukrajino ali samo iz Gerthe-sovega zemljevida ali pa se je z njo seznanil na kakšnem vseslovanskem kongresu v Kijevu, kjer so carske kreature odevale svoj veleruski imperializem v slovanske fraze. Kdor je namreč količkaj bil v stiku z ukrajinskim narodom ali pa je vsaj od leta 1917 dalje zasledoval razvoj tega gibanja, ne bo — neoziraje se na kakršnokoli lastno stališče — mogel s tako lahkomisljenostjo izreči sodbo, da je stremeljenje za narodno samoindividualnostjo in državno neodvisnostjo pri Ukrajincih »umetno« narejeno in da se Ukrajinci »še-

le zdaj delajo za narod«. Ako bi temu bilo tako, potem bi bilo nemogoče razložiti dejstvo, da je ob proglasitvi ruske svobode geslo neodvisna Ukrajina našlo elementaren odmev med vsemi Ukrajinci ne samo v sami Ukrajini, marveč tudi tam, kjer ni bilo niti sledu o kaki ukrajinski propagandi, to je, med ukrajinskimi kolonisti širok cele ruske Azije. Da se ukrajinstvo v vsem svojem obsegu uveljavi, ni bilo treba nič drugega, nego da pade Nikolaj II. in čez noč so se zavedli svoje narodne skupnosti vsi Ukrajinci od Galicije do Kamčatke, povsod, kamor jih je bila pred 100 leti naselila carjeva policija. To dejstvo je bilo po svoji naravnosti tako mogočno, da se mu je ruska demokracija takoj udala in da se upravičenost posebnega ukrajinskega književnega jezika in nacionalne samobitnosti ni od te strani spravljala niti v resno diskusijo. Vprašanje je šlo zgolj za to, kakšna naj bi bila vez med Rusijo in Ukrajino v pogledu na njiju skupne kulturne in gospodarske interese; dejansko se je Ukrajina kot svoja država čisto osamosvojila in je kot taka bila priznana tudi od Francije. Zgodilo se je to po principu narodnega samoopredeljenja in ne po posebnih vidikih filološkega ali bogoslovnekega kakšnega značaja, kakor jih ima pred očmi gospod — e —, ki si samostojnega

ukrajinskega naroda ne želi v interesu — jugoslovanskega »unitarizma« in pravoslavja! Kaj briga ukrajinski narod jugoslovanski »unitarizem« in — ejev antikatalicizem!

Da se je po ruski revoluciji ukrajinstvo s tako prirodno silo izoblikovalo v gotovo dejstvo, je razumljivo za vsakega, ki to vprašanje pozna iz zgodovine. Tukaj prav nič ne gre za ime; tako ime »Rusini«, ki so ga prenesli Nemci od vzhodnogaliških nositeljev tega imena na vse karor ime »malorusi«, sta lokalnega izvora; ravnotako »ukrajinci«. V izvenukrajinski Rusiji tem ljudem še danes pravijo »bohli«, za poljske »hlahci« pa so bili prosto hlopi — »hlapci«. Sami so se imenovali Rusi in so dejansko tudi bili zibelka ruske države s Kijevom kot središčem; ko so se sčasoma stekala v eno strugo razna ruska plemena, pa so se obenem pokazale tudi tiste razlike, ki utemljujejo današnjo narodno in državno diferenciacijo tega plemena. Če gospod — e — pogleda 12 zvezkov broječo klasično »Geografijo in etnografijo rusijske imperije«, ki jo je izdala peberburška imperatorska akademija, bo tam našel v jarkih potezah orisano etnično razliko med plemenoma, katere je ruska državniška terminologija pozneje začela imenovati »velikoruse« in »malorusi«, da kljub tej razliki poudari njihovo »rusijstvo«. V vsem poteku zgodovine so »malorusi« govorili svoj jezik. Pa to ni odločilno. Odločilno je, da so se vseskozi čutili kot svoj narod. Da se rešijo jarna poljskega veleposvetstva, so se celo 17. stoletje borili za svojo samostojnost, v teh bojih pa so jo končno za vedno izgubili v prid Moskve. Carji so takoj začeli z umetno centralizacijo, ki jo je najbolj forsiral Peter Veliki z znanimi rabeljskimi metodami. Kozško plemstvo se je dalo kupiti, narod pa je ostal zvest svojemu jeziku. Vsled francoske revolucije pa se je začelo mogočno narodno gibanje in če gospod — e — meni, da je le-to zrastle samo v bujni fantaziji pesnika Ševčenka, potem ne pozna »Ciril-Metodijskega društva« niti Kotlarevskega in nebroj drugih, ki so svoj ukrajinski patriotizem plačali z ječo in izgonom. Od polovice 19. stoletja se začne sistematično politično preganjanje ukrajinskega naroda in jezika, v katerem se je najbolj odlikoval kralj Nikolaj I.; ukrajinsčina se je smela vporabljalati samo v pripovedni narodni literaturi. Veliki Gogolj, na katerega se — e — sklicuje, je v e d o m a bil kljub svojemu ukrajinskemu izvoru politični velikorus, to pa zato, ker je bil izrazit carist, ki je hotel velikoruski samodržavni ideji podvreči ne samo Ukrajino, marveč celo zemljo. Vsled carske persekucije se je maloruska inteligenca morala preseliti v Evropo; v Parizu in Londonu se je zasnovoval ukrajinstvo na socialističnem programu; glavni nacionalni voditelji so se pa zbirali v Lvovu. Viničenko, Gruševskij in Franko so res najizrazitejši politični ukrajinci; bilo bi pa smešno zaradi tega ukrajinstvo izvajati iz avstro- ali germanofilstva. Ukrajincem je bil glavni cilj neodvisna Ukrajina; da so imeli svoje središče v Galiciji, tega pa seveda niso oni krivi. Ukrajinsko gibanje je tu dobilo svojo zunanjo, politično opredeljeno obliko; kot splošno narodno in kulturno gibanje pa je naraven in nepretrgan pojav, odkar so se borili zaporoški kozaki za svojo svobodo do leta 1907., ko je ideja postala meso in kri.

Kako malo — e — pozna to vprašanje, dokazuje predvsem njegova trditev, da bi Ukrajinci v Vzhodni Galiciji bili ravno tako lahko Poljaki, češ, da obstajajo tam »prehodni pasovi«. Res je, da se tu poljsko narečje v naglasu nekoliko približuje ukrajinskemu, ukrajinski jezik pa je sprejel vase razne polonizme, toda kljub temu čisto naravnemu, zgodovinsko nastalemu pojavu, ostane fakt, da so se Poljaki v vzhodni Galiciji vselili, da je »Červona Rus« za Poljsko bila »terra subjecta« in da je avtohtono prebivalstvo ukrajinsko in se je kot tako vedno čutilo. Sploh med Ukrajinci nikjer ni »polonofilstva«, »moskalofilstva« v Galiciji pa je bilo plod carske propagande. Ostali Slovani pa imamo le ta interes, da se ne vmešavamo v proces, ki je prinesel svobodo drugemu naj-

številnejšemu slovanskemu plemenu, ki bo samo odredilo svoj odnos k svojim sosedom. Gospod — e — je misli resnične slovenske vzajemnosti s svojimi ukrajinsko-ruskimi članki napravil slabo uslugo.

»Samostojna« agrarna reforma.

Iz Muljave se nam poroča: Naj Vam sporočim, kako so »samostojni« Muljavci agrarno reformo rešili! Ze pred volitvami so samostojneži ponujali našim ljudem meniške travnike: kdor ne bo z nami volil, ne bo dobil nič meniških travnikov. Samostan v Stični ima na Muljavi nekaj travnikov, ki so jih menihi že od nekdaj dajali v najem bolj revnim posestnikom z Muljave, s Krke, s Sice in tudi drugim. Menihom ni šlo zato, da kaj več dobijo od kmetov, ampak da revnim posestnikom pomagajo; zato so dostikrat dražbo kar ustavili, da niso kmetje drug drugemu dražili in so dali travo najbolj potrebnim. Prej so dajali v najem menihi, zdaj pa agr. odborniki, kar bi bilo vseeno, samo ko bi delili pravično, ne strankarsko. Da bodo menihi dajali v najem pravično, tega so se samostojni bali. Ljudem so pravili, da dobijo travnike v last, agr. uredba pa pravi, da jih dobijo samo v najem do 30. sept. 1924. Na dan delitve je bilo v Velikem travniku vse črno ljudi. V zahvalo menihom, ki so jim toliko let dajali travnike v najem, so nekateri samostojneži na dan delitve pokazali divje sovraštvo do menihov. Preden so začeli meriti in deliti, je neki surovež ta-ko nagovoril ljudi: »Teh travnikov nikar ne jemljite, Vas bo hudič vzjel, to je hudičeva mrva!« Take podivjanosti je bilo celo samostojnežev sram. Agr. odbornik Ciril Hočvar, ki je meril, je se-ve odmeril sebi največ. Poglavitni zaslužek ima Hočvar od lesne trgovine, poleg tega je še gostilničar, trgovec in prekupec, ki se le postransko bavi s poljedelstvom. Po § 7. agr. naredbe smejo taki dobiti zemljo v zakup le, če »se je vsem poljedelcem razmerno zadostilo«. Ciril Hočvar ima 15 oralov zemlje, samih travnikov 5 oralov, in vendar si je odmeril kar 50 arov 94 m² travnika, za nameček pa še 19 arov njive. Nasprotno pa je Fr. Golja, ki nima popolnoma nič svoje zemlje in mora preživljati 4 male otroke, dobil samo 19 arov njive. Drug agr. odbornik Jože Kutnar, ki je tudi župan na Muljavi, ima blizu 18 oralov zemlje in več travnikov, je dobil pa en cel travnik 50 arov. In vendar pravi agr. naredba § 5. b, da ne more dobiti zemlje, kdor ima nad 10 oralov lastne zemlje. Antonu Hrovatu pa, ki nima prav nič travnika, niso dali travnika prav nič, agrarni odborniki že vedo, zakaj ne. In vendar pravi § 5. c, da kjer ni mogoče zadostiti z zemljo vsem poljedelcem, naj dobijo v prvi vrsti najsiromašnejši. Agr. odborniki so si najprej med seboj razdelili, kolikor je kdo želel, nato so prišli na vrsto strankarski pristaši in nazadnje šele reveži, kar je drugim ostalo. Za postavbo se niso zmenili, za reveže tudi ne, za te bodo že — menihi skrbeli. Nekateri so kar vpricho naglas godrnjali: to ni pravično, to je strankarstvo. A Ciril jim je rekel: »Pa se pritožite, če se imate kam! Ne boste nikjer nič opravili. Zdaj imamo vso oblast mi, mi! Mi odločujemo povsod, mi naredimo, kar hočemo!« In vendar imajo ljudje tenek čuti

Siromašni posestniki bi travo radi 20 krat dražje plačali kot so jo dobili bogatini. Zato ni čuda, če so se med mod možmi slišale tudi te-le besede: »Za kar bi moral plačati 1600 K, če to lahko dobim samo za 80 K, tedaj to ne more biti čisto pošteno. Tega jaz ne vzamem!« Posestniki iz občine Krka so morali leta in leta plačevati Muljavcem za šolo, Krčani so vsako leto dobili travnike v najem. Zdaj so pa Muljavci travnike sami med seboj razdelili, četudi pravi § 5. a, »da se mora predvsem dajati v zakup poljedelcem iz najbližjih okoliških vasi.« Poprej je lahko vsak revež dobil travnikov v najem, zdaj je pa agr. reforma tako pomagala siromašnim, da ne bo nobeden več dobil travnikov, če bi jih tudi 20 krat dražje plačal kot so jih plačali bogatini. Zato vprašamo agr. direktorja, ali je res to namen agr. reforme, da revežem vzamejo in dajo bogatinom napol zastonj? Ali vé agr. direkcija za vse te nepostavnosti na Muljavi? Če vé, zakaj niti nezadovoljnost med posestniki?

Pomedité pred lastnim pragom!

(Dopis iz Koroške).

Avstrijci zadnji čas zopet vpijejo: držite tatu, da bi zakrili svoje lastne lumparije. V narodni skupščini je bila stavljená interpelacija radi zatiranja Nemcev v Jugoslaviji in radi krivic, ki se jim baže go-dijo. Interpelanti zahtevajo represalije. koroška deželna vlada recte »Heimat-nove krivice, s katerimi namerava obsuti koroška deželna vlada recte »Heimats dienste uboge koroške Slovence. Značilna poteza v celem narodnem boju, ki smo ga bojivali in ga še bojujemo z Nemci, je nemška hinavščina in zahrbtnost. Hinavščina je rodila tudi zgoraj imenovano interpelacijo. Kako je v resnici, nam zopet jasno kaže nasilstvo, ki so ga izvršili škocijanski »bauernbändler« nad svojim župnikom in dež. poslancem Poljancem. Vozil se je iz Celovca domu. Na vlaku so ga napadli, oklofotali in pretepli tako, da so sledove pretepaške kulture lahko videli na Poljancu še drugi dan gospodje v dež. zboru. Seveda Nemci sedaj zavijajo oči in pridigujejo svojim ovčicam, da morajo take stvari vendar enkrat nehati. Pa so sami take ljudi vzgojili. Renegat je sirovina. Renegate pa je vzgojila nemška oblast in časopisje. Zato imata tudi vsa nasilstva ta dva na vesti. Pomedité pred lastnim pragom! Dokler ne kaznujete napadalca, ki je streljal na g. dekana Limplna, dokler ne kaznujete škocijskih sirovin, katerih imena poznate ravnotako dobro kakor ime Limpel-novega napadalca, ne govorite in ne interpe-lirajte o namišljenih krivicah, ki se gode Nemcem v Jugoslaviji. Tam nihče ne stre-lja nanje, nihče jih ne klofuta na železnici kakor delate vi z našimi ljudmi. Sicer pa delajte tako naprej, saj z vsakim novim nasiljem, z vsako novo krivico samo potrju-jete sodbo, ki si jo je svet napravil o vas tekom vojne in kateri so Francozje našli najboljši zraz.

Razmejitev na Koroškem. V torek, 12. t. m. je dospela k Sv. Ani pod Ljubel-jem štiričlanska razmejitvena komisija (1 inženier in 1 orožnik od vsake države, ki se ji je čez nekaj dni pridružil še jugoslov. major. Začeli so takoj z delom, najeli v pomoč več domačinov in merili ves teden, na Ljubelju so že zabiti mejni količki...

Politične novice.

+ Unitaristični fanatiki. Kongres muslimanskih organizacij v Skoplju je sklenil resolucijo, da se ima muslimanom v južni Srbiji dovoliti konfesionalna ljudska in srednja šola ter lastno vseučilišče. Belgrajska »Demokratija« v svoji demokratični svobodoljubnosti ne more tega razumeti, posebno pa ji to ne gre v glavo, da bi tako šolo morala plačati država. Ali muslimani ne spadajo v državo? Kdor plača državi davke za šolstvo, lahko zahteva, da mu država gradi in vzdržuje šole ali pa k njim prispeva. Kar pa se tiče vzgoje, imajo muslimani, kojih vera uživa v državi enakopravnost in svobodo kakor vse druge, pravico, da se njihovi otroci vzgajajo po načelih njihove vere. To velja v angleški državi, v Franciji in v Rusiji, kjer se na državne stroške vzdržujejo ne samo osnovne muslimanske verske šole, marveč celo več včetih muslimanskih univerz, v katerih se vzgajajo dobri angleški, francoski in ruski državljani. Nezaslišano je to samo v demokratski Jugoslaviji, kjer bi ne samo radi pretvorili Slovence, Hrvatine in Srbe v poseben antropološki tip SHS, marveč mislijo zdaj celo makedonske muslimane v državni retorti polagoma preroditi v drug narod. Jugoslovani v Italiji zahtevajo versko in šolsko avtonomijo, v Jugoslaviji pa država odreja muslimanom, ker so manjšina (glej »Demokratija«!), njihovo narodno šolo, ki spriči izlaza ne more biti drugačna nego konfesionalna! Italijanska vlada se nasproti gg. Wilfanu in Ščeku lahko sklicuje na »Demokratijo« in primorski Jugoslovani ne bodo imeli kaj na to odgovoriti! Tako daleč sega politična modrost jugoslovanskega policajdemokratizma.

+ Katoliška konfesionalna šola. »Demokratija« je ogorčena, ker je skupščina hrvatskega katoliškega učiteljstva v Zagrebu zahtevala krščansko šolo. Belgrajski list meni, da je ta zahteva enakovredna zahtevi muslimanske organizacije v Makedoniji, ki je tudi sklenila resolucijo za konfesionalno šolo. Demokrati hočejo s tem očividno smešiti katolike, češ, da so njihove zahteve nazadnjaške kakor turške. Mi bi glasilo srbske demokratske inteligence opozoriti samo na shod protestantske učiteljske zveze, ki je 10. julija v Bar-menu sklenila resolucijo, da ima novi nemški državni šolski zakon zagotoviti svobodo konfesionalne šole, popolno pravico staršev do verske vzgoje svojih otrok in dolžnost države, da šolo vredi popolnoma v smislu svobode vesti in veroizpovedanja. Protestantska učiteljska zveza je tudi ostro protestirala proti poizkusom vsiliti držav-ljanom brezversko državno šolo. Mi misli-mo, da se morejo protestantski Nemci gle-de naprednosti v vsakem oziru kosati z gos-podo okoli — belgrajske »Demokratije«!

+ Strah pred volitvami. Pod tem naslovom odgovarja »Samouprava« na po-edine trditve opozicionalnih skupin, ki ve-le, da se vladne skupine bojijo novih volitev, in piše: Ustavno vprašanje ni bilo ni-koli strankarsko vprašanje. Mi ga nikoli nismo presojali s strankarskega stališča. V tem pogledu smo popolnoma mirni in pričakujemo odločitve naroda s popolnim zaupanjem. Vprašanje je samo, ali je tre-ba takoj povprašati narod, ali pa vršiti ustavno delo do konca in potem šele preiti

na volitve. Volivni zakon v ustavi dopušča razpust sedanje skupščine. Toda le težko bi mogli braniti razpust, ki bi se v seda-njem trenutku dal izvesti le z zelo veliko nejevoljo. Zato bi bilo pač najbolje, da se ustava uživi in šele potem, ko bo njena vsebina in značaj v narodu dovolj znana, izvedejo nove volitve. Vprašanje volitev je torej v prvi vrsti odvisno od možnosti dela zakonodajne skupščine. Ako ta mož-nost odpade, potem bi bil to glavni razlog za konzultacijo naroda.

+ Pašičevo zdravstveno stanje. Pašić je skoro popolnoma okreval in je prišel včeraj že trikrat v svojo pisarno. Koncem tega tedna bo odpotoval na Češko. Pred njegovim odhodom nameravajo še rešiti vprašanje diplomatskih zastopnikov naše države v inostranstvu.

+ Pribečević in veliki župani. Za časa bavljenja Sv. Pribečevića v Zagrebu se je vršila tam konferenca med njim in velikimi župani glede likvidacije na Hrvatskem. Na tej konferenci je prišlo do ostrega spora med Pribečevićem in nekaterimi velikimi župani.

+ Obmejni konflikti z Italijo. Iz Ka-stavščien se porča, da Italijani kljub temu, da so meje komisionelno določene, nika-ror ne spoštujejo naših državnih mej. V našo škodo so celo popolnoma svojevoljno pomaknili mejo na naše ozemlje, ki nam je bilo dodeljeno po rapalski pogodbi. Na več mestih se opaža, da so italijanske ob-lasti premestile mejno črto za 1 km v no-tranjost našega ozemlja. Deloma gre do-govorjena meja v smeri bivše hrvatsko-istrske meje, danes pa se italijanska straža nahaja komaj 1 km nad izvirom Rečine, tako da je globoko prodrla v našo ozemlje. Italijanske straže stalno predstavljajo ste-bre in napisne plošče, ki so postavljene sporazumno s komisijo za razmejitve. Vsa ta prestavljanja so se zgodila v našo ško-do. S tem so baje diktirali samovoljno v našo škodo potegneno mejno črto za defi-nitivno.

+ Jugoslovansko-češka vojna konven-cija. Kakor poročajo »Narodni Listy«, je dospela danes v Prago jugoslovanska vojaška misija, da ukrene vse potrebno glede češkoslovaško-jugoslovanske vojaške konvencije.

+ Lakota v Rusiji. V Rusiji je priča-kovati zelo slabe zetje. Žetev je uničena po gubernijah Herzon, Astrahan, Ufa, Sa-ratov, Samara, kakor tudi v tatarski in baškirski republiki, deloma tudi na kuban-skem ozemlju. Število stradalajočih znaša okoli 10 milijonov, in sicer ne le delavcev, temveč celo kmetov. Glad je povzročil de-jstvo, ker je pričakovati slabe zetje tudi v nemških kolonijah na Povolžju, ki so prva leta oskrbovale vso sovjetsko Rusijo.

+ Koliko velja budhizem? Po cenitvi naše pokrajinske vlade 40.000 kron. Toliko podpore je namreč nakazala »naša« vlada g. S., znanemu razširjevalcu budhizma, iz fonda za »utrjevanje narodnega edinstva«!

Dnevne novice.

— Poštna hranilnica. Podpisana je uredba, s katero se ustanovi v Belgradu za celo državo poštna hranilnica, ki ji bodo podrejeni poštni čekovni zavodi.

— Upokojeni častniki naše vojske — pokojnina. Ker so priobčili nekateri časopisi pritožbe upokojenih častnikov naše vojske, da doslej še ni rešeno vprašanje njihove pokojnine, pojasnuje invalidski od-delek poverjeništvu za socialno skrbstvo sledeče: Ministrstvo financ je dostavilo te-kom zadnjega tedna prošnje treh upoko-jenih častnikov, ki so jih vpsalji Glavni kontroli v Belgradu na podlagi »Uverenja« ministrstva vojske in mornarice, poverje-ništvu za socialno skrbstvo v Ljubljani, da izračuna službena leta po bivših avstro-ogrskih predpisih in na tej podlagi višino pokojnine po zadnji dinarski plači. Pover-jeništvo (invalidski oddelek) vrača te akte po izvršitvi ministrstvu financ, ki bo nato nakazalo pokojnine. Pričakovati je, da bo-do sedaj ta nakazila izvršena v kratkem času.

— Srebrni jubilej. Petindvajsetletnico mašniškega posvečenja, oziroma mašniške službe bodo letos obhajali dne 25. julija, na praznik sv. Jakoba, na Brezjah na Go-renjskem sledeči gospodje duhovniki-so-šolci: Jakob Benedičič, župnik v Črnem vrhu nad Polhovim gradcem; Jožef Erker, župnik v Mozeltu; Jožef Gliebe, župnik v Gotenich; dr. Janez Gnidovec, misijonar-lazarist v Ljubljani; Janez Godec, župnik v poklju; Jarec Alojzij, župnik v Hotedr-šici; dr. Jožef Jerše, profesor v Ljubljani; Peter Koprivec, župnik v Svibnem; Janez Mihelčič, župnik v Zaplani; Jožef Novak, župnik v Dragatušu; Jožef Plantarič, dekan v Trebnjem; Anton Plešič, župnik na Prim-skovem; Valentin Remškar, župnik v Sp. Logatcu; Martin Škerjanec, župnik na Raki; Jožef Švigelj, župnik v zač. poklju; p. Adolf Čadež, frančiškan v Nazaretu na Sta-jerskem. — Ob 9. uri bo slovesna sv. maša, popoldne pa bo skupen zlet na Bled. V to-rek, 26. julija, bo na blejskem otoku sveta maša za rajne duhovnike-sošolce, ki so: dr.

LISTEK.

Iz hrvatske književnosti.

Anton Matasović: »Pusreti«.

V hrvatski književnosti zadnjih deset-letij se jasno ločita dve smeri: smer kato-liške literature in smer »modernih« svobo-domislecev. Najstarejša ustanova, ki je po-speševala hrvatsko književnost in izdaja-la dela sodobnih hrvatskih pesnikov in pi-sateljev, je Matica Hrvatska. Njene zaslu-ge so velike, ker je od svojega postanka pa vse do konca XIX. stoletja bila žarišče hrvatske književnosti. Danes ta ustanova nima in tudi ne more imeti tiste svoje vrednosti in važnosti, ki jo je imela nekoč. Enostavno zato, ker ona ni več tisti edin-stveni književni forum, okolu katerega bi se zbiralo vse, kar dela v hrvatski književ-nosti. Krmilo v Matici so osvojili svobo-domiselni elementi, kar se jasno kaže v njenih izdajah. Tu najdemo samo moder-na, svobodomiselná dela, pisatelj katoli-škega prepričanja tu ne najde sprejema. To je nujno dovedlo do razcepa na knji-ževnem polju. Svobodomiselní so zasedli Matico in se nato tudi sami razcepili: en del si je ustanovil »Društvo hrv. književ-nikov«. Razen tega je zlasti začasa vojne vzkliklo vse polno raznih knjižnic, ki izda-jajo domača in tuja dela (večinoma druge in tretje vrste!) svobodomiselné smeri. — Književniki katoliškega prepričanja pa stoje zbrani v »Kolu hrvatskih književni-kov«, ki izdaje revijo »Hrv. Prosvjeta«. V tem kolu se zbira poleg drugih tudi mlajša generacija, vzgojena v hrvatskem

katoliškem gibanju, svojedobni pesniki in leposlovci »Luči«, »Našega kola« in drugih revij in listov hrvatskega katoliškega di-jajstva. V tej skupini hrvatskih književni-kov zavzema odlično mesto tudi Anton Matasović.

Rojen je v Veliki Kopanici v Slavoni-ji. Srednje šole je dovršil v Osijeku, višjo eksportno akademijo pa na Dunaju. Kot profesor je najprej prišel na Sušak. Tu se je odlikoval z rodoljubnim delom, poseb-no po majniški deklaraciji, v akciji za ju-goslovansko misel. To njegovo delo so hi-tro opazile avstromadžarske oblasti in ga — odpustile iz profesorske službe. S Su-šaka je šel v Sarajevo, imajoč pred očmi iste verske in narodne ideale. Tudi v teh popolnoma novih razmerah se je hitro znašel in istočasno delal kot profesor, kot pisatelj in kot delavec na praktično-soci-alnem poprišču. Iz Sarajeva je prišel (po prevratu) v Osjek in se tu lotil s posebnim interesom socialnega dela. Pristopil je »Gospodarskemu društvu«, centrali za Slavonijo. Poleg tega je z enako ljubezni-jo in veseljem izvrševal svoj profesorski poklic.

Važnost socialnega dela postaja za nas vsak dan večja, a število socialnih de-lavcev nikakor ne zadošča potrebi. Ko je bilo treba za upravo Zadržne gospodar-ske banke za Slavonijo v Djakovu izbrati voditelja, so izbrali Matasovića, saj se je s svojo teoretično izobrazbo in s svojo do-seđanjo prakso, kakor tudi s svojim delom na zadržnem polju izkazal kot najspo-sobnejši za to odgovorno in visoko mesto. On, domači sin, je bil pozvan, da stopi na čelo temu zavodu, ki si je nadel nalogo, da podpira slavonsko gospodarstvo, leči so-cialne in moralne rane slavonskih vasi in

vodi hrvatsko ljudstvo do sreče in blago-stanja. Matasović se je temu pozivu od-zval in je to mesto že tudi nastopil. Pred nastopom je obiskal Slovenijo ter proučil tamkajšnje zadržno-gospodarsko življe-nje na deželi in socialne razmere v mestih in deželi sploh. Mudil se je nekaj časa tudi v Ljubljani in se spoznal z večino lju-di, ki delujejo v istem pravcu kakor on.

Matasović je izšel iz mlajše katoliške generacije. Svoj literarni talent je že zgo-daj začutil in mu posvetil posebno pažnjo in skrb. Ta svoj prirojeni talent je z delom in študijami izpopolnjeval in dograjeval in danes stoji s svojo razvito umetniško silo v prvih vrstah hrvatskih katoliških knji-ževnikov. Njegova izvirna literarna dela so izšla v posameznih letnikih »Našega kola«, »Luči« in »Hrv. Prosvjete«. Kritika ga je povoljno sprejela. Mnogim njegovim spisom so tudi nasprotniki priznali uspeh in literarno vrednost. Vzpodbujen po kri-tiki in na željo in prošnjo čitateljev in pri-jateljcev se je odločil, da izda serijo svojih povesti. Svoj načrt je že začel izvrševati. Izdaja »Susrete« (Srečanja), kjer bo v dvanajstih idejno vezanih povestih na umetniški način podal in obdelal svoje krščansko svetovno naziranje. Povesti so simbolične; pod simboli se krije ideja; živa vera in hrepenenje za onim višjim, popolnejšim življenjem. »Ad maiora!« — to geslo je zapisal na čelo prvi knjigi svojih »Susretov«. Prva knjiga je izšla 1919. l. V njej so povesti: »Korna«, »Kraljičin paž« in »Chant du printemps«. Druga knjiga je izšla l. 1920. in prinesla: »Kud li galebi lete?« V tisku je tretja knjiga s povestmi: »Cvijet pod staklom« in »Dvije duše«. (Dalje prih.)

Matija Prelesnik, Luka Preželj in Lovro Tič. Nekateri gospodje se bodo pripeljali na Brezje v nedeljo z večernim vlakom, ki gre iz Ljubljane ob pol 7. uri. Drugi bodo prišli v ponedeljek z jutranjim vlakom, ki gre iz Ljubljane ob 6.40.

— Duhovniki — sošolci ljubljanske škofije iz leta 1902. bomo imeli v sredo, 27. julija t. l. v Kranjski gori svoj sestanek. Vlak pride sem ob 10.26. Ob 11. bo sveta maša za pokojne sošolce. Ob 17.06 odide vlak. Udeležbo so do danes prigrasili vsi, razen dveh, ki se še posebej prav prijazno in odločno povabita. Na veselo svidenje! — Čuk.

— Nekaj, kar je mogoče samo v SHS državi. Zagrebški »Večer« javlja, da je neki osješki list pošiljal več izvodov v Baranjo. Nekega dne pa je dobil vse izvode nazaj s pripombo, da jih mora frankirati kot za inozemstvo. Kje je Baranja?

— Velikanski vihar v Šabcu. Dne 15. julija je bil v Šabcu grozen vihar, ki je divjal nad dve uri. Porušil je še nedograjeno pravoslavno cerkev, mnogim hišam odnesel strehe in izruval cele nasade. — Škoda je ogromna.

— Velik požar na sarajevskem koločvoru. V soboto zgodaj jutraj je na sarajevskem koločvoru začela goreti lesena baraka v bližini remize za salonske vagonne. Ogenj se je razširil tudi na ostale objekte in povzročil mnogo škode. Ogenj je zanetil najbrže kaka iskra iz lokomotive.

— Nov list v Bosni. Bosanski radikalci so pričeli izdajati list »Srbini teža«, ki bo izhajal vsakih 14 dni. Njegov cilj je paralizirati upliv zemljoradniške stranke, ki s pomočjo sosedov, ki so bojevitvo soprogo.

— Dunajski komunisti proti duhovnikom. Korespondenca Wilhelm poroča še o dogodkih bakljade v Hernalsu, ki se je vršila o priliki jubileja nekega duhovnika, da izgleda na podlagi izpovedb prič, da so komunisti že vnaprej nameravali razbiti bakljado. Kordoni policijske straže je bil dvakrat z veliko silo predrt. Demonstranti so navalili s palicami na udeležence bakljade, vrgli več žensk na tla ter je nastala nevarnost, da pohodi na fleh ležeče množice, ki je sledila. Da bi to preprečila, je straža potegnila sablje. Vseh skupaj je bilo ranjenih 5 civilnih oseb in 12 stražnikov.

— Študijska podpora za agronome. Abiturientom, ki se mislijo posvetiti agronomskim študijam, naj služi v vednost, da se imajo z državnimi sredstvi podpirati predvsem le prosilci, ki so iz kmetije doma, ki so tedaj kmetijskega stanu, ali pa, ki so imeli priložnost, pečati se s kmetijstvom v teku svojih dosedanjih študij, kar je v dotičnih prošnjah izrecno navesti in podpreti.

— Ljubljanski kavalir aretiran v Zagrebu. Aretirani Pavel Debevec ni identičen z g. Pavlom Debevcem, konservatoristom in filozofom v Pragi iz Ljubljane.

— Utonil je v nedeljo, 17. t. m. v Sori pri Medvodah g. Franc Sušnik, delaven član Orla v Medvodah. Blag mu spomin!

— Požar vsled strele. V soboto, 16. julija t. l. ob 10. uri zvečer je treščilo v hlev posestnika Janeza Goleža, po domače Pšeničnika, na Tičevem, župnija Ponikva ob južni železnici. Pogorel je hlev, svinjaki in marof do tal. Živino in domačega 10-letnega sina, ki je spal na hlevu, so komaj rešili iz ognja. Zgorela je vsa krma in žito. Hišo je že pred par leti vpepelila tudi strela. Družina je bivala začasno nekoliko proč od glavnega selišča v mali kočici, ki je k sreči ognju ni dosegel. Škode je do 80.000 K. Gospodar je sedaj berač.

— Brat ustrelil brata. Dne 10. t. m. ob 9. uri zvečer je v Vel. Mengšu ustrelil Mihael Friškovec svojega brata. Zadel ga je v srce. Brat, France mu je bilo ime, se je zgrudil mrtev na tla.

— Pol milijona kron v raznih valutah je hotel iztuhotapiti Jerolin Gračin, rodod iz Zadra. Policija pa ga je pri tem poslu aretirala in mu zaplenila denar, njega pa oddala v zapore.

— Zastrupil in pobegnil. V Savljah v bližini Ježice je v soboto, 16. t. m., nenadoma umrla Frančiška Hvastja. Splošno se govori, da jo je zastrupil Miha Kunstelj, ki je neznano kam pobegnil in je za njim izdana tiralcina.

— Prvi brzojav iz Vrhnik. 24. julija vozi poseben vlak ob 11. uri zvečer iz Vrhnik v Ljubljano vse posetnike veselice prostovoljnega gasilnega društva na Vrhnik, katere prireditve se bodo udeležili vsi prijatelji gasilnih društev ter lepe in nepriljubljene zabave. Priprave za to veselico so v najboljšem teku, najlepši prostor na Vrhniku, vrt tovaršna Jelovška je na razpolago društvu, ki bo dokazalo, da zna nastopati tudi v slučaju povodenj ter bo zgradilo most čez Ljubljanico v teku 20 minut. Na veselici prostoru bo zanimal občinstvo ameriški skakalni ptič. Zvečer bengalični ogenj in raketi. (k)

Štajerske novice.

š Župnijo Marenberg je dobil tamkajšnji provizor, bivši župnik na Koroškem, g. dr. Valentin Mörtl, ter bode od dekanjskega upravitelja g. M. Volčiča 31. julija v Marenbergu inštaliran.

š V Celju priredi Kat. slov. izobraž. društvo v četrtek dne 21. julija t. l. v vrtni dvorani pri »Belem volu« predava »je. Začetek ob 8. uri zvečer. Sodelujočniki, udeležite se predavanja!

š Poročil se je v nedeljo, 17. t. m. v mariborski stolnici Rudolf Pečjak, učitelj na meščanski šoli v Ljubljani z gđ. Anico Kamenšek, učiteljico na meščanski šoli v Slovenjem gradu.

š Diktator na glavni carinarnici v Mariboru. Miroslav Vavrouh, sekretar glavne carinarnice v Mariboru, je bil rojen v Mariboru, njegov oče je profesor na učiteljski, katero je tudi Miroslav obiskoval, dokler ga ni vojna napravila za oficirja. In tedaj je naenkrat pozabil na svoje hrvatstvo in slovensko vzgojo. Tako čisto pozabil na oboje, da ga srbska vojna uprava ni hotela sprejeti v jugoslovansko armado. Rekli so: preveč je prononsiran kot švabski oficir. Ali v visokih krogih v Belgradu se je nekdo našel, ki je odločil, da spada od vojne uprave odklonjeni »Švaba« na odlično mesto sekretarja glavne carinarnice v Mariboru. In g. Miroslav se je skazal hvaležnega za to razumevanje njegovih državljanov in carinarskih talentov. V trenutku, ko je postal sekretar glavne carinarnice, je čisto pozabil na svojo slovensko vzgojo. Postal je Srbohrvat z dušo in s telesom, niti besedice slovenske ni več razumel. Slovenski trgovci, slovenske stranke so se zamen pritoževali, da ne razumejo njegove čisto samonikle »srbohrvaščine«; uprava je vztrajala na stališču, da morajo tudi vsi Slovenci ravnotako pozabiti svoje slovensko »narečje«, kakor je ta čudež doprinesel g. Miroslav, čim je iz švabskega oficirja naenkrat postal sekretar glavne carinarnice. Službeni jezik je brezpogojno srbohrvatski. To stališče so tako radikalno izvajali, da je prišlo do hude obtožbe pred kazenskim senatom. Podravnatelj P. pri špedicijski tvrdki »Balkan« je namreč o priliki važnega uradnega poslovanja zahteval, da se ga zasliši v njegovem (slovenskem) jeziku. G. sekretar je to zahtevo odločno odklonil, češ, pri nas mora vsaka stranka znati srbohrvaščino kot službeni jezik. G. P. je predobro poznal metamorfozo g. sekretarja, ki je dovolil kritiko: Kot avstrijski oficir je g. Vavrouh samo švabčaril, zdaj noče znati slovensko. G. sekretar je to kritiko smatral kot uradno žaljenje oficelnega zastopnika srbske uprave in g. P. ovadil državnemu pravdnstvu. In tako je prišlo do glavne razprave pred kazenskim senatom. G. sekretar je tudi tu nastopal tako demonstrativno »srbohrvatski«, da se je senat sam čudil taki metamorfozi in toženega podravnatelja P. — oprostil in sicer: Ker je sodno znano, da so avstrijski oficirski aspiranti radi zatajili svojo narodnost, da se pa tako odpadništvo ni smatralo za nečastno, ampak nasprotno! — Dalje, ker g. Vavrouh kot sekretar glavne carinarnice ni hotel govoriti jezika, ki je pri nas v Sloveni ji službeni jezik. — Tako je sodni senat sam obsodil diktaturo, ki se hoče pri nas s silo uvajati celo pri takih uradih, kakor je glavna carinarna.

Ljubljanske novice.

lj Za ljubljanskega župana g. Peska se po trditvi demokratov vleče »Slovenec«, zato pa »Jugoslavija« brani »Slovenca«. Ali so ti naši demokratje čudni ljudje! Kar ne gre jim v glavo, da bi moglo biti na svetu še kaj drugega kot o seba! O kakih principih ničesar ne vedo! In vendar je stvar tako enostavna: Mi se ne vlečemo za o sebo g. Peska — to lahko stori on sam v svojem lastu — pač pa zastopamo in branimo princip, da je vlada v demokratični državi samo eksponent in eksekutor ljudske volje, ki je tudi g. Pesku pomogla na županski stol v Ljubljani. To voljo mora vlada reševati, ne osebe g. Peska ali pa katere druge! Tega pa demokrati v Ljubljani ne razumejo!

lj Stolna Vincencijeva konferenca ima sejo danes v torek, dne 19. t. m. ob 7. uri zvečer v pisarni, Poljanski nasip 10.

lj Podružnica Jugoslovanske maticice za šentjakovski okraj. V svrhu ustanovitve šentjakovske podružnice sklicuje pripravljani odbor ustanovni občni zbor, ki se vrši v četrtek, dne 21. t. m. ob osmi uri zvečer v gostilniških prostorih pri Lozarju, Rožna ulica. Polnoštevilna udeležba vseh članov častna dolžnost. Vabi se pa tudi dosedanje nečlane, da se udeležijo zborovanja in da pristopijo v najobsebnem številu. — Pripravljani odbor.

lj Iz deželne bolnišnice je pobegnil kaznenec Ivan Wagner, ki je bil prepehlan iz jetnišnice deželnega sodišča v bolnišnico.

lj Umrli so v Ljubljani: Katarina Dobršček, posestnikova žena, 42 let. — Cecilia Thornton, rejenka, 7 let. — Svetozar Zupančič, uradnikov sin, 5 mesecev. — Edvard Šimnic, zasebnik, 68 let. — Anton Birk, berač, 63 let. — Ivana Pozaršek, žena mestnega delavca, 49 let. — Boris Germek, nadučitelj sin, 9 let. — Marija Pitanc, rejenka, 2 meseca in pol. — Alojzija Šetina, rejenka, 1 mesec. — Rudolf Filipec, sin sluga, 6 let in pol. Josipina Rifelj, žena pošt. oficijala, 24 let. — Karel pl. Hollegar, polkovnik v p. 76 let. — Andrej Zalar, zasebnik, 68 let.

Socialni vestnik.

Tobačna tovarna in vpokojenke.

Te dni kliče ravnanstvo tobačne tovarne vse začasno vpokojene delavke to-

bačne tovarne na ponovno zdravniško preiskavo. V tem slučaju bodo morale vse »zdrave« delavke nastopiti svojo zopetno službo. Ako katere izmed »zdravih« ne bi hotela iti delat nazaj, se ji ustavi pokojnina. One, katere bodo spoznane neozdravljivim, se stalno vpokoje, pri tem bodo pokojnino tudi stalno imele. Začasne vpokojenke so se morale pred vojno zglaševati oziroma so bile pozvane po enem letu začasnega pokoja na zdravniški pregled, na katerem so bile ali spoznane »zdravih« in so šle takoj delat, ali bolnim, zakar so dobile začasni pokoj podaljšan, ali pa so bile kar vpokojene. Med vojno se zdravniški pregledi začasnih vpokojenk niso vršili. Tako se je nabralo med temi leti krog 400 takih vpokojenk, katere morajo v teh dneh zadostiti predpisom. Mi nimamo proti temu nič, ako se sprejmejo v delo nazaj res take začasne vpokojenke, katere so zdrave. Odločno smo pa proti temu, da bi se sprejemale nazaj v delo osebe, ki so resnično bolne, kar se je pred nedavno zgodilo in kakor imamo tudi dokaze. Težko vprašanje za sprejetje k delu je za matere, katere imajo doma kup otrok, a nikogar, ki bi jih čuval in zanje skrbel ob času, ko bo mati v službi. Tem materam bo treba pomagati. Ali bodo priznane vpokojenim ter dobivale penzijo naprej, ali pa bodo morale radi otrok službo zapustiti, s tem pa se tudi pokojnini odpovedati. V tem slučaju je dolžnost organizacije, da preskrbi omenjenim vpokojenkam zaščito. Toliko javnosti v pojasnilo.

»Napreju« pa povemo, da se nam le čudno zdi, kako to, da so mu vpokojenici tobačne tovarne naenkrat tako na srcu, ko jih pa takrat, ko so bili brez vsakega varstva in zaščite, ni poznal. Svetovalci bi pa člankarju v »Napreju« tole: Z demagogijo ne bo rešil tobačnih vpokojenec, istotako ne s hujskarijo. Vpokojenici vedo dobro, kdo se je dosedaj boril zanje in tudi, kdo se bo sedaj. Oni se zavedajo, da so si priborili s stvarnim delom zvišanje pokojnine in jim je tudi dobro znano, da jih bo iz tega položaja rešilo edino stvarno delo in ne demagogija in hujskanje proti klerikalizmu.

Učiteljski vestnik.

Slomškova zveza priredi v dneh 3. 4. in 5. avgusta socialni tečaj na Brezjah. Tečaj je zamišljen tako, da bodo vsako dopolne predavanja, popoldne pa poučni izleti. Člani in članice, ki se nameravajo udeležiti tečaja, naj se prijavijo nadučitelju Štruklju na Viču, da ve ukreniti vse potrebno radi stanovanj in hrane.

Prosveta.

pr »Kolofohtarsko« premišljevanje. Za večnost je prav gotovo vseeno, ali imaš ime ali ga pa nimaš. Te žalostne kosti, ki jih prenašamo po svetu, čemu neki jih krščujemo in jim dajemo ime? Ali je mar vredno, da dobi priimek posamezen človek? Za 50, 60, pa recimo 100 let?

Ne! Res ni vredno. In prav iz srca je treba pozdraviti, da se je pojavil pri nas list, ki namerava sčasoma popolnoma uveljaviti to svetovno naziranje, da je namreč vse ena figa!

Ta list je sicer zaenkrat samega sebe še krstil, dal si je ime »Kres«, toda na svojih straneh že nosi znamenja Nirvane. Tako najdete n. pr. med njegovimi ilustracijami posnetke kipov in slik, ki nosijo znamenita očetovska imena, n. pr. »borca« in »odpočitek«. Za filozofsko redakcijo »Kres« je dovolj, da signira avtorja teh del z nirvanskim N. N.

Res, poenostavljena in temeljito socializirana zgodovina umetnosti! Nič več si ne bo treba mučiti spomina s tujimi imeni kiparjev in slikarjev, kot n. pr. Meunier ali Millet. In vsakdo pride na svoj račun. Začetnik ali pa glasovit mojster, oba sta končno le človeška prijatelja N. N. in N. N.

Drugi N. N. je napisal n. pr. neki proglas, ki veže otrobe v dveh kolonah in spravlja v zvezo »alkohol«, »kulturne delavce« in »nedeljivost Slovenije«. Tudi Slovenija mora izginiti, pravi ta N. N. Vse je treba en-en-izarati! Bravo!

Kakor čujemo, je tudi naše ministrstvo prosvete zelo vneto za tako socializacijo kulture in pospeševanje analifabetizma; »Kres« je namreč potegnil iz znanega prosvetnega fonda 1500 K, neki njegov »pisec«, ki nosi v »Kresu« še ime, za slovensko javnost je pa vendarle N. N., pa celo 40.000 K!

Ce bo pa precej individualna slovenska javnost prebavila to socialno en-en-izaranje »Socialne Maticice« in njenega »Kresa«, je pa seveda vprašanje, ki ni »kolofohtarsko«.

Najnovejša poročila.

JUGOSLAVIJA IN RUMUNIJA NE BOSTA PODPIRALI GRČIJE.

London, 18. julija. (Izv.) Rumunski minister vnanjih zadev dementira vesti, glasm katerih bi bili Jugoslavija in Rumunija sklenili kooperacijo v prilog Grkom.

OGRSKA VOJNA ODŠKODNINA.

Dunaj, 18. julija. (Izv.) Z ozirom na dejstvo, da vprašanje Zapadne Ogrske še ni definitivno rešeno, piše današnji »Neues Wiener Tagblatt«, da vsota, ki bi jo imela plačati Ogrska na račun vojne odškodnine še ni natančno odločena. Na vsak način pa bo vsota, ki jo bo določila reparacijska komisija za plačevanje na račun vojne odškodnine, za Ogrsko jako veliko breme. Z druge strani pa nimajo Angleži, Francozi in Amerikanci prav nobenega interesa Ogrsko preveč finančno potlačiti, ker imajo sami mnogo finančnih interesov na Ogrskem.

ITALIJANSKI KRALJ OBIŠČE KRALJA PETRA IN REGENTA?

Pariz, 18. julija. Agence Franco-Italienne poroča, da bo italijanski kralj, potem ko bo prisostvoval kronanju rumunskega kralja, na povratku obiskal v Belgradu kralja Petra in regenta prestolonaslednika.

ZENSKI KONGRES NA DUNAJU.

Dunaj, 10. julija. Te dni je zboroval na Dunaju kongres mednarodne ženske lige. V večerajšnji sklepni seji se je razpravljalo o vprašanju samoodločbe in pravic manjšin. Smrekarijeva (Jugoslavija) je zahtevala ustanovitev mednarodne komisije za izvedbo plebiscitov, revizije vseh pogodb, ki ne odgovarjajo principu samoodločbe, ter izvedbo nadstrankarskega plebiscita v vseh deželah, ki so bile po mirovni pogodbi priklopljene drugim državam.

OTOVANJE FRANC. MIN. PREDSEDA NIKI V PRAGO.

Berlin, 18. jul. »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Pariza: Nameravano potovanje francoskega ministrskega predsednika v Prago se najlepše pripravlja. V ministrstvu zunanjih poslov vršeci se razgovori pripravljajo vtis, da gre za sklep politične in gospodarske pogodbe s Češkoslovaško, n sicer na tisti podlagi, na kateri so bile sklenjene francosko-poljske pogodbe. S francoske strani se francosko-poljske pogodbe ne smatrajo za zadostno varstvo v Vzhodni Evropi, radi česar bo treba skleniti razen s Češkoslovaško pogodbe tudi z nekaterimi drugimi državami. V Pragi menijo, da se bodo mogle pogodbe ob posetu ministrskega predsednika Brianda v Pragi že podpisati.

BOJI V ALBANIJI.

Belgrad, 18. julija. Grški list »Ketime-rin« poroča iz Rima: Z ozirom na pisanje »Epoche« je poslednje dni izbruhnila v Albaniji ustaja Miriditov, ki zahtevajo zase neodvisnost. Tiranska vlada je odposlala radi tega oddelek orožnikov, ki je napadel ustaše. Došlo je do krvavega spopada. Po isti vesti so se Srbi okoristili s to priložnostjo ter so nastopili s severa in okupirali Palmati v bližini Skadra. Podobna separatistična gibanja so nastala tudi v drugih delih Albanije. List prinaša neosnovano vest, da je bil z grških ladij, ki so jih zasledili Turki, izkrcan v Valoni odelek turške vojske. S tem v zvezi se izjavlja službeno, da grška vlada še ni idobila potrdila vesti o nastopu turške vojske v Albaniji.

Ljubljanski veliki semenj

od 3. do 12. septembra 1921.

Radi stavke mizarskih delavcev so se gradbena dela za Ljubljanski veliki semenj zavlekla v toliko, da ni sigurno, ali bi mogla biti gotova do prvotno določenega časa. Zaradi te nepredvidene zapreke, ki ima značaj višje sile, je bil glavni odbor prisiljen preložiti semenj na čas od 3. do 12. septembra 1921. Izvršitev vseh velikih del na sejnišču je, tudi ako bi stavka trajala dalj časa, sedaj zasigurana. Ob enem bo s preložitvijo sejma ustrezno mnogobrojnim željam tako razstaviteljev kakor tudi kupujočega občinstva, da naj se semenj preloži na klimatično ugodnejši čas v septembru. Radi takega podaljšanja roka bo tudi omogočeno postaviti one zgradbe in paviljone, ki bi se sicer letos radi prekratkega časa ne mogli postaviti. Veliki semenj radi tega le pridobi in obeta postati sijajna prireditve.

K razstavi je prigrisalo svoje izdelke jako veliko število industrijskih in obrtnih podjetij vseh v naši državi zastopanih strok, ki bodo na semnju razstavljene v posamezne skupine, oziroma oddelke. Blago, ki se ne izdeluje v naši državi, bo razstavljeno v bogati izbiri v trgovinskem oddelku, kjer izloži trgovci-grosisti in jugoslovanski zastopniki inozemskih tvrdk. Kupcem bo torej dana dobra in lahka prilika, kriti svoje potrebe po ugodnih cenah. — Samo ob sebi je umevno, da bo poskrbljeno za številne zabavne prireditve. da se tako bivanje v našem mestu naredi čim prijetnejše vsem posetnikom semnja. Seveda morejo posetniki semnja združiti svoj obisk v Ljubljani z udobnimi in neutrudljivimi ter z malimi stroški združenimi izleti v krasne planinske kraje Slovenije, tako da bodo posetniki našli koristno in najlepše združeno s prijetnim.

Legitimacije za poset velikega semnja se začno v kratkem prodajati po zastopnikih Ljubljanskega velikega semnja v vseh večjih mestih naše države. Legitimacije

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.